

Dei lumen & regnum. Tu autem
Dómine, miserere nobis. **R.** Deo
grátias.

R. Sancta & immaculâta virgi-
nitas, quibus te laudibus éfferam,
nescio: * Quia quem cœli cá-
pere non póterant, tuo grémio
contulisti. **V.** Benedicta tu in mu-
liéribus, & benedictus fructus ven-
tris tui. Quia quem cœli cápere
non póterant tuo grémio contulisti.
Gloria Patri, & Fílio, & Spirítui
sancto. Quia quem cœli cápere non
póterant, tuo grémio contulisti.

In tertio Nocturno, Añã.

Ipsè invocâbit me, allelúia: Pater
meus es tu, allelúia.

Psalmus 88.

Misericórdias Dómini * in ætér-
num cantâbo.

In generatióem & generatióem *
annuntiâbo veritâtem tuam in ore
meo.

Quóniam dixisti: In ætérnum mi-
sericórdia ædificâbitur in cœlis: *

præ-

præparâbitur véritas tua in eis.
Dispósui testaméntum eléctis meis,
jurâvi David servo meo: * Usque in
ætérnum præparâbo semen tuum.

Et ædificâbo in generatióem &
generatióem * sedem tuam.

Confitebúntur cœli mirabilia tua
Dómine: * étenim veritâtem tuam
in Ecclésia sanctórum.

Quóniam quis in núbibus æquâbi-
tur Dómino: * similis erit Deo in
filiis Dei?

Deus, qui glorificâtur in consílio
sanctórum: * magnus & terribilis su-
per omnes qui in circúitu ejus sunt.

Dómine Deus virtútum, quis sí-
milis tibi? * potens es Dómine,
& véritas tua in circúitu tuo.

Tu dominâris potestâti maris: *
motum autem flúctuum ejus tu mí-
tigas.

Tu humiliâsti sicut vulnerâtum,
supérbum: * in bráchio virtútis
tuæ dispersisti inimicos tuos.

Tui sunt cœli, & tua est terra,

52 **In Nativitate Domini,**
orbem terræ & plenitudinem ejus
tu fundasti: * Aquilônem & mare
tu creasti.

Thabor & Hermon in nómine tuo
exultábunt: * tuum bráchium cum
poténtia.

Firmêtur manus tua, & exaltêtur
dêxtera tua: * justitia & judicium
præparatio sedis tuæ.

Misericórdia & véritas præcedent
faciem tuam: * beátus pópulus,
qui scit jubilatióem.

Dómine, in lúmine vultus tui am-
bulábunt, & in nómine tuo exul-
tábunt tota die: * & in justitia tua
exaltabúntur.

Quóniam glória virtûtis eórum tu
es: * & in beneplácito tuo exaltá-
bitur cornu nostrum.

Quia Dómini est assúptio nos-
tra: * & sancti Israël Regis nostri.

Tum locútus es in visiône sanc-
tis tuis, & dixisti: * Pósui adju-
tóriū in poténte: & exaltávi
eléctum de plebe mea.

In

Ad Matutinum. 53

Invéni David servum meum, *
óleo sancto meo unxi eum.

Manus enim mea auxiliábitur ei: *
& bráchium meum confortábit
eum.

Nihil proficiet inimícus in eo, * &
filius iniquitátis non appônet no-
cêre ei.

Et concídā à facie ipsúus inimí-
cos ejus: * & odiéntes eum in fu-
gam convértam.

Et véritas mea, & misericórdia
mea cum ipso: * & in nómine meo
exaltábitur cornu ejus.

Et ponam in mari manum ejus: *
& in flumínibus dêxteram ejus.

Ipsé invocábit me: Pater meus es
tu, * Deus meus, & suscêptor
salútis meæ:

Et ego primogénitum ponam il-
lum, * excélsū præ régibus terræ.

In ætérnum servábo illi misericór-
diam meam: * & testaméntum
meum fidèle ipsi.

Et ponam in séculum séculi se-

54 **In Nativitate Domini,**

men ejus: * & thronum ejus sicut dies cœli.

Si autem dereliquerint filii ejus legem meam: * & in judiciis meis non ambulaverint:

Si justitias meas profanaverint: * & mandata mea non custodierint:

Visitabo in virga iniquitates eorum: * & in verbis peccata eorum.

Misericordiam autem meam non dispergam ab eo: * neque nocēbo in veritate mea.

Neque profanabo testamentum meum: * & quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita.

Semel juravi in sancto meo, si David mentiar: * semen ejus in æternum manebit.

Et thronus ejus sicut sol in conspectu meo: * & sicut luna perfecta in æternum, & testis in cœlo fidelis.

Tu verò repulisti & despexisti, * distulisti Christum tuum.

Avertisti testamentum servi tui: *
pro-

Ad Matutinum. 55

profanasti in terra sanctuarium ejus.
Destruisti omnes sepes ejus: *
posuisti firmamentum ejus formidinem.

Diriperunt cum omnes transeuntes viam: * factus est opprobrium vicinis suis.

Exaltasti dexteram deprimentium eum: * lætificasti omnes inimicos ejus.

Avertisti adjutorium gladii ejus: * & non es auxiliatus ei in bello.

Destruisti eum ab emundatione: * & sedem ejus in terram collisisti.

Minorasti dies temporis ejus: * perfudisti eum confusione.

Usquequò Dómine avertis in finem: * exardescet sicut ignis ira tua?

Memorare quæ mea substantia: * numquid enim vanè constituisti omnes filios hominum?

Quis est homo, qui vivet, & non videbit mortem: * eruet animam suam de manu inferi?

56 **In Nativitate Domini,**

Ubi sunt misericordiae tuae antiquae
Domine: * sicut jurasti David in
veritate tua?

Memor esto Domine opprobrii
servorum tuorum * (quod continui
in sinu meo) multarum gentium.

Quod exprobraverunt inimici tui
Domine, * quod exprobraverunt
commutationem Christi tui.

Benedictus Dominus in aeternum: *
fiat fiat.

Gloria Patri. Sicut erat.

Añã Ipse invocabit me, alleluia.
Pater meus es tu, alleluia.

Añã. Laetentur caeli, & exultet
terra ante faciem Domini, quoniam
venit.

Psalmus 95.

Cantate Domino canticum no-
vum: * cantate Domino
omnis terra.

Cantate Domino, & benedicite
nomini ejus: * annuntiante de die in
diem salutare ejus.

Annuntiante inter Gentes gloriam
ejus:

Ad Matutinum. 57

ejus: * in omnibus populis mira-
bilia ejus.

Quoniam magnus Dominus, &
laudabilis nimis, * terribilis est su-
per omnes deos.

Quoniam omnes dii Gentium dae-
monia: * Dominus autem caelos
fecit.

Confessio & pulchritudo in cons-
pectu ejus: * sanctimonia & mag-
nificencia in sanctificatione ejus.

Afferre Domino patriae Gentium,
afferre Domino gloriam & hono-
rem: * afferre Domino gloriam
nomini ejus.

Tollite hostias, & introite in atria
ejus: * adorare Dominum in atrio
sancto ejus.

Commoveatur a facie ejus universa
terra: * dicite in Gentibus quia
Dominus regnavit.

Etenim correxit orbem terrae, qui
non commovebitur: * judicabit po-
pulos in aequitate.

Laetentur caeli, & exultet terra,
e 5 com-

58 **In Nativitate Domini,**

commoveatur mare, & plenitudo ejus: * gaudebunt campi, & omnia quae in eis sunt.

Tunc exultabunt omnia ligna silvarum a facie Domini, quia venit: * quoniam venit judicare terram.

Judicabit orbem terrae in aequitate, * & populus in veritate sua.

Gloria Patri. Sicut erat.

Añã. Laetentur caeli, & exultet terra ante faciem Domini, quoniam venit.

Añã. Notum fecit Dominus, alleluia, salutare suum, alleluia.

Psalmus 97.

Cantate Domino canticum novum: * quia mirabilia fecit.

Salvavit sibi dextera ejus: * & brachium sanctum ejus.

Notum fecit Dominus salutare suum: * in conspectu Gentium revelavit justitiam suam.

Recordatus est misericordiae suae: * & veritatis suae domui Israel.

Vi-

Ad Matutinum. 59

Viderunt omnes termini terrae * salutare Dei nostri.

Jubilate Deo omnis terra: * cantate, & exultate, & psallite.

Psallite Domino in cithara, in cithara & voce psalmi: * in tubis ductilibus, & voce tubae corinae.

Jubilate in conspectu Regis Domini: * moveatur mare, & plenitudo ejus: orbis terrarum, & qui habitant in eo.

Flumina plaudent manu, simul montes exultabunt a conspectu Domini: * quoniam venit judicare terram.

Judicabit orbem terrarum in justitia, * & populos in aequitate.

Gloria Patri. Sicut erat.

Añã. Notum fecit Dominus, alleluia; salutare suum, alleluia.

V. Ipse invocabit me, alleluia.

R. Pater meus es tu, alleluia. **Pater noster,** secreto. **V.** Et ne nos inducas in tentationem. **R.** Sed libera nos a malo.

c 6

Ab-

A Vinculis peccatorum nostrorum absolvat nos omnipotens & misericors Dominus. *R.* Amen. *V.* Jube domne benedicere. **Benedictio.** Evangelica lectio sit nobis salus & protectio. *R.* Amen.

I lectio sancti Evangelii secundum Lucam.

Lectio vij. Cap. 2.

In illo tempore: Exiit edictum à Cæsare Augusto, ut describeretur universus orbis. Et reliqua. Homilia sancti Gregorii Papæ. *Homilia 8. in Evangelia.*

Quia largiente Domino, Missarum sollemnia ter hodie celebraturi sumus, loqui diu de Evangelica lectione non possumus: sed nos aliquid vel breviter dicere, Redemptoris nostri nativitas ipsa compellit. Quid est enim, quod nascituro Domino mundus describitur, nisi hoc, quod aperte monstratur, quia ille apparebat in carne, qui elec-

electos suos adscriberet in æternitate? Quo contra de reprobis per Propheta dicitur: Deleantur de libro viventium, & cum justis non scribantur. Qui bene etiam in Bethlehem nascitur. Bethlehem quippe domus panis interpretatur. Ipse namque est, qui ait: Ego sum panis vivus, qui de cælo descendendi. Locus ergo in quo Dominus nascitur, domus panis antea vocatus est: quia futurum profectio erat, ut ille ibi per materiam carnis appareret, qui electorum mentes interna satietate reficeret. Qui non in parentum domo, sed in via nascitur: ut profectio ostenderet, quia per humanitatem suam, quam assumpserat, quasi in alieno nascebatur. Tu autem Domine miserere nobis. *R.* Deo gratias.

F Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portaverunt æterni Patris Filium: & beata ubera, quæ lactaverunt Christum Dominum:
Qui

* Qui hodiè pro salute mundi de Virgine nasci dignatus est. *Ps.* Dies sanctificatus illuxit nobis: venite Gentès, & adoráte Dóminum. Qui hodiè pro salute mundi de Virgine nasci dignatus est.

Ps. Jube domine benedícere. **Benedictio.** Per Evangelica dicta deleantur nostra delicta.

R. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam.

Lectio viij. *Cap. 2. b*

IN illo tempore: Pastores loquebantur ad invicem: Transcimus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et reliqua.

Homilia S. Ambrósii Episcopi.

*Lib. 2. in cap. 2. Lucae,
circa médium.*

Videte Ecclesie surgentis exordium. Christus nascitur, & pastores vigilare coeperunt:
qui

qui gentium greges, pecudum modo ante viventes, in caulam Domini congregarent, ne quos spiritalium bestiarum, per offusas noctium tenebras, paterentur in cursus. Et bene pastores vigilant, quos bonus pastor informat. Grex igitur populus, nox seculum, pastores sunt sacerdotes. Aut fortasse etiam ille sit pastor, cui dicitur: Esto vigilans, & confirma. Qui non solum Episcopos ad tuendum gregem Dominus ordinavit, sed etiam Angelos destinavit. Tu autem Domine, miserere nobis. *R.* Deo gratias.

R. Verbum caro factum est, & habitavit in nobis: * Et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae & veritatis.

Ps. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae & veritatis. **Gloria** Patri, & Filio, & Spi-

64 **In Nativitate Domini,**

Spirítui sancto. Et vídimus glóriam ejus, glóriam quasi unigéniti à Patre, plenum grátiae & veritátis.

Ps. Jube domne benedicere. **Benedictio.** Verba sancti Evangélii doceat nos Christus Fílius Dei.

R. Amen.

Lectio sancti Evangélii secúndum Joánnem.

Lectio ix. *Cap. i.*

IN princípío erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Et reliqua.

Homilía sancti Augustíni Episcopi.

*Tractátu 1. in Joánnem,
circa médium.*

NE vile áliquid putáres, quale consuevísti cogítare, cum verba humána soléres audíre, audi quid cógites. Deus erat Verbum. Exeat nunc néscio quis infidélis AriánuS, & dicat, quia Verbum Dei factum est. Quómodo potest fieri, ut Verbum Dei factum sit, quando Deus per Verbum fecit
óm-

Ad Matutinum. 65

omnia? Si & Verbum Dei ipsum factum est; per quod aliud verbum factum est? Si hoc dicis, quia hoc es verbum Verbi, per quod factum est illud: ipsum dico ego únicum Fílium Dei. Si autem non dicis verbum Verbi, concède non factum, per quod facta sunt ómnia. Non enim per seípsum fieri pótuit, per quod facta sunt ómnia. Crede ergo Evangelístæ. Tu autem Dómine, miserére nobis. **R.** Deo grátias.

Hymnus SS. Ambrosii & Augustini.

TE Deum laudámus: te Dóminum confitémur.

Te ætérnum Patrem: omnis terra venerátur.

Tibi omnes Angeli: tibi cœli, & univérsæ potestátes:

Tibi Chérubim & Séraphim: incessábili voce proclamant.

Sanctus, Sanctus, Sanctus: Dóminus Deus Sábaoth.

Ple-

66 **In Nativitate Domini,**

Pleni sunt cœli & terra : majestâtis glóriæ tuæ.

Te gloriôsus Apostolôrum chorus,

Te Prophetârum laudâbilis nûmerus.

Te Mártyrum candidâtus laudat exercitus.

Te per orbem terrârum , sancta confitêtur Ecclésia,

Patrem imménsæ majestâtis,

Venerândum tuum verum , & únicum Fílium,

Sanctum quoque Paráclitum Spíritum.

Tu Rex glóriæ Christe.

Tu Patris sempitérnus es Fílius.

Tu ad liberândum susceptûrus hóminem : non horruisti Vírginis úterum.

Tu devicto mortis acúleo : aperuisti credéntibus regna cœlôrum.

Tu ad dexteram Dei sedes : in glória Patris.

Judex créderis esse ventûrus.

Te ergo quæsumus , tuis fámulis
súb-

Ad Matutinum. 67

súbveni , quos pretiôsô Sângvine redemisti.

Ætérna fac cum sanctis tuis : in glória numerári.

Salvum fac pópulum tuum Dómine : & bénedic hæreditâti tuæ.

Et rege eos : & extolle illos usque in ætérnum.

Per singulos dies , benedicimus te.

Et laudâmus nomen tuum in séculum : & in séculum séculi.

Dignâre Dómine die isto : sine peccáto nos custodíre.

Miserêre nostri Dómine : miserêre nostri.

Fiat misericórdia tua Dómine super nos : quemádmódum sperávimus in te.

In te Dómine sperávi : non confundar in ætérnum.

Deinde dicitur **V.** Dóminus vobiscum. **R.** Et cum spíritu tuo.

Oratio.

Concède quæsumus omnipotens Deus : ut nos Unigéniti tui

tui nova per carnem nativitas liberet, quos sub peccati iugo vestusta servitus tenet. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum: qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. *v.* Amen.

Et dicto Benedicamus Domino, celebratur prima Missa post mediam noctem, ut in Ordinario: qua finita dicuntur Laudes.

A D L A U D E S.

Versus.

DEUS in adiutorium meum intende. *R.* Domine ad adiuvandum me festina. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen, Alleluia.

Añã. Quem vidistis pastores? dicite, annuntiãte nobis, in terris quis apparuit? Natum vidimus, & choros

An-

Angelorum collaudantes Dominum, alleluia, alleluia.

Psalmus 92.

Dominus regnavit, decorem indutus est: * indutus est Dominus fortitudinem, & praeinxit se.

Etenim firmavit orbem terrae, * qui non commovebitur.

Parata sedes tua ex tunc: * a seculo tu es.

Elevaverunt flumina Domine: * elevaverunt flumina vocem suam.

Elevaverunt flumina fluctus suos, * a vocibus aquarum multarum.

Mirabiles elationes maris, * mirabilis in altis Dominus.

Testimonia tua credibilia facta sunt nimis: * domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudinem dierum.

Gloria Patri. Sicut erat.

Añã. Quem vidistis pastores? dicite, annuntiãte nobis, in terris quis apparuit? Natum vidimus, & choros

AR-

Angelorum collaudantes Dominum, alleluia, alleluia.

Añā. Genuit puérpera Regem, cui nomen ætérnum; & gáudia matris habens cum virginitátis honóre: nec primam símilem visa est, nec habère sequéntem, alleluia.

Psalmus 99.

Jubiláte Deo omnis terra: * servíte Dómino in lætítia.

Intróite in conspéctu ejus, * in exultatióne.

Scitóte quóniam Dóminus ipse est Deus: * ipse fecit nos, & non ipsi nos.

Pópulus ejus, & oves páscuæ ejus, * intróite portas ejus in confessióne, átria ejus in hymnis: confitémini illi.

Laudáte nomen ejus: quóniam suávis est Dóminus, in ætérnum misericórdia ejus, * & usque in generatióne & generatióne veritas ejus.

Gloria Patri. **S**icut erat.

Añā.

Añā. Genuit puérpera Regem, cui nomen ætérnum, & gáudia matris habens cum virginitátis honóre, nec primam símilem visa est, nec habère sequéntem, alleluia.

Añā. Angelus ad pastóres ait: Annúntio vobis gáudium magnum: quia natus est vobis hódie Salvátor mundi, alleluia.

Psalmus 62.

Deus Deus meus * ad te de luce vígilo.

Sitívit in te ánima mea * quám multipliciter tibi caro mea.

In terra desérta, & ínvia, & inaquósa: * sic in sancto apparui tibi, ut vidérem virtútem tuam, & glóriam tuam.

Quóniam mélior est misericórdia tua super vitas: * lábia mea laudábunt te.

Sic benedícam te in vita mea: * & in nómine tuo levábo manus meas.

Sicut ádipe & pinguédine repleátur

tur ánima mea : * & lábiis exulta-
tiõnis laudábit os meum.

Si memor fui super stratum meum,
in matutínis meditábor in te : * quia
fuísti adjûtor meus.

Et in velaménto alârum tuârum
exultábo, adhæsit ánima mea post
te : * me suscepit dextera tua.

Ipsi verò in vanum quæsiérunt áni-
mam meam, introíbunt in inferiõra
terræ : * tradéntur in manus gládii,
partes vûlpium erunt.

Rex verò lætábitur in Deo, lauda-
búntur omnes qui jurant in eo : *
quia obstrúctum est os loquéntium
iniqua.

Hic non dicitur, Glória Patri.
Psalmus 66.

DEus misereátur nostri, & be-
nedícat nobis : * illúminet
vultum suum super nos, & misereá-
tur nostri.

Ut cognoscámus in terra viam
tuam : * in ómnibus géntibus salu-
târe tuum.

Con-

Confiteántur tibi pópuli Deus : *
confiteántur tibi pópuli omnes.

Læténtur & exúltent Gentes : *
quóniam júdicas pópulos in æquitá-
te, & Gentes in terra dirigis.

Confiteántur tibi púpuli Deus:
confiteántur tibi pópuli omnes : *
terra dedit fructum suum.

Benedícat nos Deus, Deus noster,
benedícat nos Deus : * & métuant
eum omnes fines terræ.

Glória Patri. Sicut erat.

Añã. Angelus ad pastóres ait : An-
núntio vobis gáudium magnum:
quia natus est vobis hódie Salvâtor
mundi, allelúia.

Añã. Facta est cum Angelo mul-
titúdo coeléstis exércitus laudántium
Deum, & dicéntium : Glória in
excélsis Deo, & in terra pax homí-
nibus bonæ voluntâtis, allelúia.

Canticum trium puerorum.

Daniélis 3.

Benedícite omnia ópera Do-
mini Dómino : * laudáte

D

&